



Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
Uprava za šume

Godišnji program gazdovanja šumama
za 2017. godinu

Pljevlja, januar 2017. godine

1. UVODNI DIO

Uprava za šume je dužna da u skladu sa Zakonom o šumama /član 14 stav 5/ izradi Godišnji program gazdovanja šumama za 2017. godinu /u daljem tekstu Program/. Godišnji program je obavezno uskladiti sa odredbama Zakona o šumama, po kojima šume i šumsko zemljište uživaju posebnu zaštitu koja se kao poseban interes ostvaruje kontinuiranim očuvanjem šuma i šumskog zemljišta sa svim njihovim funkcijama, i to kako održivim i multifunkcionalnim gazdovanjem šumama, tako i očuvanjem i unapređenjem biološke i pejzažne raznovrnosti šuma kao i podizanje kvaliteta životne sredine.

Donošenje Programa ima prije svega kao prioritetan zadatak kvantifikovanje mjera za gazdovanje šumama po obimu, vrsti i vremenu izvođenja na godišnjem nivou, a sve sa ciljem obezbjeđivanja kontinuiteta održivog gazdovanja i upravljanja ovim resursom.

2. SREDSTVA PLANIRANA BUDŽETOM ZA 2017. GODINU

Tabela 1. – Sredstva planirana Budžetom za 2017. godinu

2441		Uprava za šume	4.649.215,66
	4	Izdaci	4.649.215,66
	41	Tekući Izdaci	4.020.014,66
	411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	3.235.667,16
0482	4111	Neto zarade	1.936.449,81
0482	4112	Porez na zarade	264.725,28
0482	4113	Doprinos na teret zaposlenog	695.534,79
0482	4114	Doprinos na teret poslodavca	304.325,98
0482	4115	Opštinski prirez	34.631,30
	412	Ostala lična primanja	26.300,00
0482	4122	Naknada za stanovanje i odvojen život	6.000,00
0482	4125	Otpremnine	20.000,00
0482	4127	Ostale naknade	300,00
	413	Rashodi za materijal	461.000,00
0482	4131	Administrativni materijal	142.500,00
0482	4133	Materijal za posebne namjene	115.000,00
0482	4134	Rashodi za energiju	40.000,00
0482	4135	Rashodi za gorivo	161.500,00
0482	4139	Ostali rashodi za materijal	2.000,00
	414	Rashodi za usluge	113.647,50
0482	4141	Službena putovanja	19.000,00
0482	4142	Reprezentacija	997,50
0482	4143	Komunalne usluge	45.000,00
0482	4144	Bankarske usluge negativne kursne razlike	2.400,00
0482	4145	Usluge prevoza	10.000,00
0482	4146	Advokatske, notarske i pravne usluge	1.000,00
0482	4147	Konsultantske usluge, projekti i studije	28.500,00
0482	4148	Usluge stručnog usavršavanja	2.000,00
0482	4149	Ostale usluge	4.750,00
	415	Rashodi za tekuće održavanje	23.000,00
0482	4151	Tekuće održavanje javne infrastrukture	3.000,00
0482	4152	Tekuće održavanje građevinskih objekata	5.000,00
0482	4153	Tekuće održavanje opreme	15.000,00
	417	Renta	4.400,00
0482	4171	Zakup objekata	4.400,00
	419	Ostali izdaci	156.000,00
0482	4191	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu	100.000,00
0482	4193	Izrada i održavanje softvera	1.000,00
0482	4194	Osiguranje	40.000,00

0482	4196	Komunalne naknade	15.000,00
	43	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	20.000,00
	431	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	20.000,00
0482	4316	Transferi za jednokratne socijalne pomoći	20.000,00
	44	Kapitalni izdaci	609.200,00
	441	Kapitalni izdaci	609.200,00
0482	4414	Izdaci za uređivanje zemljišta	604.200,00
0482	4415	Izdaci za opremu	5.000,00
	46	Otplata dugova	1.000,00
	463	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	1.000,00
0482	4630	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	1.000,00

3. PLANIRANE AKTIVNOSTI

Planirane aktivnosti obuhvataju:

1. Uzgoj šuma
2. Sjemensku i rasadničku proizvodnju
3. Zaštitu šuma
4. Uređivanje šuma /izrada Programa gazdovanja šumama/
5. Korišćenje šuma
6. Izgradnja i rekonstrukcija šumskih puteva.

3.1 Plan šumsko – uzgojnih radova u šumama

Shodno planskim dokumentima u šumarstvu, obim radova na uzgajanju šuma za 2017. godinu iznosi 725,14 ha, i to: njega šuma - na površini od 237,51 ha; obnova šuma - na površini od 407,70 ha; podizanje novih šuma - na površini od 65,43ha; i rekonstrukcija šuma - na površini od 10,00 ha. Za izvršenje projektovanog plana potrebna finansijska sredstva su procijenjena na 373.286,26 €. Međutim, opredjeljena budžetska sredstva za Upravu za šume - kapitalni izdaci (uređivanje zemljišta, nabavka sadnog materijala i pošumljavanje) ukupno iznose 604.200,00 €. Sadni materijal će se koristiti djelimično od nabavke sadnog materijala u 2016. godini, kao i sadni materijal iz rasadnika "Trebalevo" i rasadnika "Županica". Dakle, zbog nedostatka finansijskih sredstava za cjelokupnu realizaciju planom predviđenih aktivnosti na uzgoju šuma, program predviđa da se sredstva usmjere samo na pošumljavanje, i to u Područnim jedinicama u kojima su mjere obnavljanja šuma najprioritetnije.

Tabela 2. Pregled Plana i moguće realizacije uzgojnih radova za 2017.godinu po Programu gazdovanja šumama

	Plan obnove šuma po Programu gazdovanja šumama		Potrebna sredstva za realizaciju	Opredjeljena sredstva	Moguće izvršenje		Moguće izvršenje sredstva	Procenat izvršenja u finansijskom smislu %
	Površina (ha)	Sadnica kom. + Sjeme jele 11,6 kg			Površina (ha)	Sadnica kom.		
UKUPNO:	725,14	1.068.368	379.286,26	129.043,20	129,76	370.650	129.043,20	34

Tokom 2017. godine planira se i besplatna dodjela sadnog materijala za vlasnike privatnih šuma u količini od 100.000 komada. Ovaj sadni materijal će se obezbijediti iz rasadnika Uprave za šume.

Takođe, potrebno je obezbjeđivanje sredstava za nabavku dijela sadnog materijala koji će biti upotrijebljen za pošumljavanje u 2018. godini. To je iz razloga što trenutno stanje u rasadnicima Uprave za šume govori da se sadnice potrebne u 2018. godini neće moći obezbijediti u potpunosti u sopstvenoj režiji. Da bi se nastavio kontinuitet u izvršavanju pošumljavanja, dinamikom koja je bila praksa u godini prije i ovoj godini, ta potreba iznosi oko 500.000 komada sadnica, a potrebna sredstva za kupovinu i izvođenje radova na terenu iznosila cca 323.000 €.

NAPOMENA: U prethodnoj godini Zaključkom Vlade Crne Gore od 25. avgusta 2016. godine, za ove svrhe je odobreno cca 160. 000 eura, iz budžetskih rezervi i od ove sume je ostalo neiskorišćeno 58. 455, 00 eura. Stoga se prijedlaže je da i u ovoj godini od naplate drvene mase iz opožarenih površina i sanitarnih sječa, obezbijede nedostajuća sredstva za realizaciju pošumljavanja.

3. 2. Proizvodnja reproduktivnog materijala šumskog drveća

Plan proizvodnje sjemena u 2017. godini zavisice od obima uroda sjemena, vrste sjemena koje će se sakupiti i plana proizvodnje za šumsko-uzgojne radove za 2018. godinu. Planira se sakupljanje sjemena iz registrovanih sjemenskih sastojina, iz razloga očuvanja domaće provinijencije.

Tabela 3. Troškovi sjemenske i rasidničarske proizvodnje

Opis poslova	Tip troškova	Iznos u €
Troškovi sakupljanja sjemena	Troškovi radne snage, prevoza, angažovanje NVO	5.200,00
Troškovi dorade sjemena		2.000,00
Troškovi u sjemenskim objektima	Troškovi mjera genetičke melioracije	1.000,00
UKUPNO:		8.200,00

Tabela 4. Plan proizvodnje sadnog materijala i raspoloživi sadni materijal za pošumljavanje u 2017. godini

Rasadnik	Broj sadnica		Troškovi u €		
	Proizvodnja	Za pošumljavanje u 2017. godini	Nabavka sjemena	Materijalni	Povremena radna snaga
„Trebalevo“ Kolašin	700.000	214.035	1.000	5.000	20.000
„Županica“ Rožaje	1.000.000	227.465	1.000	5.000	6.000
UKUPNO:	1.700.000	441.500	2.000	10.000	26.000

U rasadniku „Trebalevo“ proizvodnja sadnog materijala uglavnom se bazira na proizvodnji kontejnerskih sadnica u plastenicima sa ograničenim kapacitetima, što iziskuje veće troškove a dobijeni sadni materijal je većeg kvaliteta. Planirana proizvodnja sadnog materijala u rasadniku „Županica“ je u pravcu proizvodnje klasičnih sadnica slobodnog korijena, gdje se uz manje troškove radne snage na manjoj površini dobija veći broj sadnica.

3. 3. Plan zaštite šuma

Zaštita šuma na teritoriji Crne Gore biće usmjerena na spriječavanje pojava bespravnih sječa, zaštitu šuma od biljnih bolesti, štetočina i požara. Zaštita šuma od biljnih bolesti i štetočina vrši se u skladu sa zakonskim propisima, godišnjim planovima i dugoročnim programom zaštite.

Najznačajnije preventivne mjere u okviru zaštite šuma u 2017. godini, odnose se na: sprovođenje mjera na zaštiti šuma od šumskih požara (angažovanje osmatračke službe i uspostavljanje sistema rane dojava o nastanku šumskih požara); suzbijanje borovog litijaša - *Thaumetopoea pityocampa* (mehaničko uništavanje i spaljivanje gnijezda borovog litijaša); kontrola brojnosti štetnih insekata u šumama (postavljanje klopki i feromonskih preparata); i, monitoring nad štetnim organizmima posebno rizičnim za zdravlje bilja.

Tabela 5. Planirane aktivnosti na zaštiti šuma po područnim jedinicama u 2017. godini

Područna jedinica	Planirane aktivnosti	Iznos sredstava(€)
Danilovgrad	Sprovođenje zaštite šuma od šumskih požara Suzbijanje borovog litijaša	2.320
Podgorica	Sprovođenje zaštite šuma od šumskih požara Suzbijanje borovog litijaša	1.000
Nikšić	Sprovođenje zaštite šuma od šumskih požara Suzbijanje borovog litijaša	4.220

Kotor	Sprovođenje zaštite šuma od šumskih požara Suzbijanje borovog litijaša	4.950
UKUPNO:		12.490

U tabeli su prikazana sredstva za konkretne potrebe na suzbijanju borovog litijaša u područnim jedinicama Danilovgrad, Nikšić, Podgorica i Kotor. Naime, i ove godine monitoringom su uočene na granama borovih stabala bijela gnijezda borovog litijaša, koji u ovom stadijumu miruju, a na proljeće se preobražavaju u stadijum larvi i gusjenica. Pored troškova za povremenu radnu snagu na zaštiti, potrebno je 20.000 eura za potrebe nabavke sredstava za zaštitu šuma.

3. 4. Doznaka sušika i izvala i realizacija

Planovi doznake sušika, izvala kao i njihova realizacija u 2017. godini sadržani su u planovima područnih jedinica (kao represivne mjere), iste su u skladu sa stepenom ugroženosti šuma od pomenutih štetočina, što znači prioritete, što se naročito odnosi na područnu jedinicu Pljevlja. Najvažnije mjere su uklanjanje bolesnih i suvih stabala i obezbjeđivanje prirodnog podmlađivanja, alternativno vještačko pošumljavanje uz pravilan izbor vrsta drveća. Mjere imaju za cilj da se iz šume uklone povoljni uslovi za razmnožavanje insekata i da se poveća otpornost šumskog drveća odnosno šume od oštećenja.

Treba naglasiti da su još uvijek značajne količine drvne mase, opožarene u 2012. godini, ne realizovane i da predstavljaju veliku opasnost za širenje biljnih bolesti i štetočina okolne zdrave sastojine.

3.5. Plan uređivanja šuma za 2017. godinu

3.5.1. Izrada Planova razvoja šuma za šumska područja

U 2017. godini potrebno bi bilo izraditi Plan razvoja šuma za područje opština Pljevlja i Rožaje, za šta bi bilo potrebno obezbijediti finansijska sredstva u iznosu cca 15. 000 €.

3.5.2. Programi gazdovanja šumama

Na dan 31.12.2017. godine ističe važnost Programa gazdovanja šumama za sljedeće gazdinske jedinice: „Čakor-Visitor“ u područnoj jedinici Plav, „Bukovica“, „Potkovač“, „Jugoštica“ i „Voloder II“ u područnoj jedinici Pljevlja, „Župa pivska“ i „Volujak-Mratinje“ u područnoj jedinici Plužine, „Dragišnica-Komarnica“ u područnoj jedinici Šavnik, „Duga-Golija“ u područnoj jedinici Nikšić i „Ponikvica“ u područnoj jedinici Danilovgrad.

Za izradu svih navedenih Programa gazdovanja šumama, a koji su već istekli ili ističu u 2017. godini, neophodno je izdvojiti finansijska sredstva u iznosu od oko 1.170.000,00 €.

Usvojenim budžetom za 2017. godinu, na poziciji uređivanja zemljišta, opredijeljeno je ukupno 604.000,00 €, a za poslove izrade Programa gazdovanja šumama od ovog iznosa planirano je ukupno 474.956,80 €. U skladu sa odobrenim finansijskim sredstvima, u 2017. godini, sistemom prioriteta, ovim Programom opredjeljuje se izrada Programa gazdovanja šumama za sljedeće gazdinske jedinice:

Tabela 6. – Gazdinske jedinice za koje je izrađen Program gazdovanja šumama

Područna Jedinica	Gazdinska jedinica	Period važenja	Ukupno ha	Cijena (€)
Plav	Čakor Visitor	2008-2017	3.491	52.360
Pljevlja	Bukovica	2008-2017	5.430	83.040
Pljevlja	Potkovač	2008-2017	5.522	83.600
Pljevlja	Voloder II	2008-2017	4.505	55.200
Plužine	Volujak-Mratinje	2005-2015	10.502	141.000
Danilovgrad	Ponikvica	2008-2017	3.606	54.090
	UKUPNO:		33.056	469.290

Izrada navedenih Programa gazdovanja šumama procjenjuje se na 469.290,00 €, a glavnica obaveza po osnovu ovih ugovora bila bi prenijeta za narednu 2018. godinu. Upoređujući ova finansijska sredstva sa potrebnim sredstvima za ispunjenje plana u iznosu od 859.515,00 €, procenat ostvarenja iznosi **54,6%**. U 2017. godini, shodno dinamici plaćanja budućih ugovora, koju treba definisati i prilagoditi raspoloživim sredstvima, imajući u vidu i obaveze po osnovu ugovora o izradi Programa gazdovanja šumama iz prethodnih godina, bilo bi raspoloživo oko 161.853,11 €.

Na osnovu potpisanih, a nerealizovanih ugovora o izradi Programa gazdovanja šumama iz prethodnih godina, obaveze Uprave za šume ukupno iznose 382.883,95 eura, od čega će u tekućoj 2017. godini, shodno dinamici ugovora, dospjeti na plaćanje oko 310.933,89 eura, a ostatak od 71.949,99 eura (10% po dobijanju saglasnosti na validnost baze podataka i 10% po usvajanju Programa gazdovanja šumama od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, po ugovorima iz 2016. godine), će se prenijeti za narednu 2018. godinu.

3.5.3. Plan obuke kadrova

Radi izvršavanja zakonom predviđenih poslova u nadležnosti Uprave za šume, potrebno je planirati da svaka područna jedinica izvrši obuku po jednog diplomiranog inženjera šumarstva, na izradi Programa gazdovanja šumama i Plana razvoja šuma. Osim toga, potrebna je i obuka za korišćenje računara i GIS alata. Potrebna sredstva za obuku iznose 10.000 €. Obrazloženje za sprovođenje obuke je sljedeće: Uprava za šume shodno setu zakona iz oblasti zaštite životne sredine kao i zakona iz oblasti planiranja i uređenja prostora daje mišljenja kada se radi o šumskom zemljištu, a bez poznavanja procesa planiranja i GIS alata ne mogu se dati meritorna mišljenja; katastar nepokretnosti u digitalnom obliku je urađen za cca 70% teritorije Crne Gore, i isti se može koristiti u cilju suzbijanja uzurpacija šuma i šumskog zemljišta; izrada izvođačkih projekata, planova zaštite od požara, evidentiranja požarišta kao i planova sanacije istih podrazumijevaju kvalitetan kartografski prilog, pa bi razmjena i dostavljanje podataka i informacija unutar Uprave za šume, kao i prema drugim pravnim i fizičkim licima, bila daleko lakša i ekspeditivnija korišćenjem GIS tehnologija. Procedure potrebne za odgovore na ove teme, zahtijevaju, između ostalog, i solidno poznavanje rada na računaru, imajući u vidu da se koriste specijalizovani programi (GIS, softver OSNOVA, softver Nacionalne inventure šuma i dr).

Zbog nedostatka Budžetom opredijeljenih finansijskih sredstava za 2017. godinu, nedostaju sredstva za izvršenje predmetnog plana.

3.6. Plan korišćenja šuma za 2017. godinu

Shodno važećim programima gazdovanja šumama za gazdinske jedinice i planovima gazdovanja za privatne šume, ukupna raspoloživa drvena masa koja može biti predmet korišćenja šuma u 2017. godini iznosi 700.689 m³ bruto drvne mase (u državnim šumama 523.135 m³, a u privatnim šumama 177.554 m³, i po ovom osnovu očekivani prihod u iznosu 7.309.259,50 €.) U ovu količinu uključena je:

1. Drvena zapremina koju je Uprava za šume planirala za korišćenje putem koncesija ili jednogodišnjih ugovora o korišćenju šuma u ovoj godini;
2. Drvena zapremina koja nije ugovorena a bila je predmet Javnog poziva za 2016. godinu;
3. Drvena zapremina koja je predviđena planskim dokumentima za sječu ali koju Uprava za šume, iz više razloga, nije učinila operativnom za korišćenje (izvršila doznaku stabala za sječu i izradila izvođačke projekte).

Međutim, Uprava za šume je izvršila doznaku stabala za redovne sječe i uradila izvođačke projekte za 318.116 m³ bruto drvne mase, što znači da se shodno zakonskim propisima redovne sječe mogu vršiti samo za navedene količine drveta.

3.6.1. Plan doznake stabala za sječu za 2017. godinu

Uprava za šume u 2017. godini planira dovršiti doznaku po orijentacionom planu za 2017. godinu u količini i po Područnim jedinicama kako je prikazano u narednoj tabeli.

Tabela 7. Plan doznake po područnim jedinicama koja će biti dovršena po orijentacionom planu za 2017. godinu

PODRUČNA JEDINICA	ČETINARI	LIŠČARI	UKUPNO	Očekivani prihod
PLJEVLJA	78.091	27.191	105.282	1.217.374,50
KOLAŠIN	2.485	31.297	33.782	471.367,50
ŠAVNIK	581	5.207	5.788	39.945,00
PETNJICA	5.555			84.300,00
SVE UKUPNO:	86.712	63.695	150.407	1.812.987,00

U narednoj tabeli prikazani su potrebni troškovi za angažovanje povremene radne snage na vršenju ovih poslova u 2017. godini.

Tabela 8. Potrebni troškovi za angažovanje povremene radne snage na vršenju poslova doznake u 2017. godini.

PODRUČNA JEDINICA	PLAN DOZNAKE ZA 2018. GODINU (m³)	NEIZVRŠENA DOZNAKA ZA PLAN ZA 2017. GODINU (m³)	POTREBNA FINANSIJSKA SREDSTVA ZA PLAN 2018. GODINE (€)	POTREBNA FINANSIJSKA SREDSTVA ZA PLAN 2017. GODINE (€)	UKUPNO (€)
PLJEVLJA	167.654	105.282	53.649,28	33.690,24	87.339,52
ŽABLJAK	28.000	-	5.880,00	-	5.880,00
ROŽAJE	42.940	-	9.017,40	-	9.017,40
BERANE	35.000	-	6.300,00	-	6.300,00
BIJELO POLJE	26.397	-	5.807,34	-	5.807,34
ANDRIJEVICA	13.053	-	3.915,90	-	3.915,90
PETNJICA	5.800	-	1.044,00	-	1.044,00
NIKŠIĆ	7.500	-	1.950,00	-	1.950,00
ŠAVNIK	5.800	-	3.364,00	-	3.364,00
PLUŽINE	25.560	-	2.811,60	-	2.811,60
DANILOVGRAD	5.500	-	2.805,00	-	2.805,00
PODGORICA	18.049	-	5.053,72	-	5.053,72
MOJKOVAC	12.400	-	5.456,00	-	5.456,00
KOLAŠIN	52.645	33.782	3.685,15	2.364,74	6.049,89
UKUPNO:	446.298	139.064	110.739,39	36.054,98	146.794,37

3.6.2. Plan sječa i planirani prihod po osnovu istih

Tabela 9. – Plan sječa i planirani prihod po osnovu istih

Plan	Količine u m³	Očekivani prihodi u €
Plan redovnih sječa	318.116	4.256.093,85
Plan sječa u državnim šumama (za snabdjevanje stanovništva u ruralnim područjima)	65.955	877.861,00
Plan sječa u privatnim šumama	177.554	466.562,76
Naknada za korišćenje nezaštićenih biljnih vrsta		20.000
Ukupno:	561.625	5.620.517,50

PODRUČNA JEDINICA	GAZDINSKA JEDINICA	REDOVNE SJEČE			Planirani prihod u €
		četinari	liščari	svega	

PLJEVLJA	„Tara –Kosanica“	15. 067	21	15. 088	
	„Kovač“	12. 524	1. 329	13. 853	
	„Vežišnica“	6. 646	381	7. 027	
	„Obzir-Buren“	5. 304		5. 304	
	„Maočnica“	6. 976	691	7. 667	
	„Potkovač“	1. 114	769	1. 883	
	„Voloder I“	3. 319	51	3. 370	
	„Voloder II“	2. 402	783	3. 185	
	„Korijen“	1. 845		1. 845	769. 321, 50
	„Kozička rijeka“	9. 558	47	9. 605	186. 733, 50
ROŽAJE	„Petinske šume“	5. 158	740	5. 898	84. 743, 50
	„Kraljeva gora-Bunetina“	13. 356	194	13. 550	208. 924, 90
	UKUPNO:	83. 269	5. 006	88. 275	1. 249. 723, 40
	„Bač-Besnik“	6. 345	1. 185	7. 530	104. 188, 50
	„Balotičke šume“	4. 789	48	4. 837	73. 799, 15
	„Crnja Ibarac“	5. 801		5. 801	87. 305, 05
	„Lovničke šume“	1. 736		1. 736	26. 126, 80
	„Paučinske šume“	1. 392	1. 759	3. 151	31. 067, 00
	„Županica“	9. 562	609	10. 171	210. 438, 50
	„Gornji Ibar“	4. 129	380	4. 509	72. 835,00
BERANE	SANITAR				
	„Crnja Ibarac“	1. 073		1. 073	16. 148, 65
	„Županica“	405		405	5. 960, 50
	„Lovničke šume“	601		601	9. 045, 05
	„Paučinske šume“	1. 605		1. 605	25. 680, 00
	UKUPNO:	37. 438	3. 981	41. 419	662. 594, 20
	„Šekularske šume“	6. 797	1. 684	8. 481	120. 732, 80
	„Kaludarsko Dapsičke šume“	10. 654	435	11. 089	183. 532, 25
	„Jelovica“	7. 376	372	7. 748	123. 750, 00
	„Mrtvica – Tivran“	326		326	3. 912, 00
ŽABLIJAK	UKUPNO:	25. 153	2. 491	27. 644	431. 927, 05
	„Tepačke šume“	7. 636		7. 636	185. 345, 00
	„Gornji Šaranci“	5. 126		5. 126	93. 495, 00
	„Donji Šaranci“	8. 223	420	8. 643	168. 387, 00
	UKUPNO:	20. 985	420	21. 405	447. 227, 00
	„Bukovi potok-Sušac“	341	4. 216	4. 557	51. 770, 00
	„Komovi I“	138	11. 256	11. 394	109. 485, 00
	UKUPNO:	479	15. 472	15. 951	161. 255, 00
	„Župa Pivska“		11. 360	11. 360	77. 696, 00
	„Planina Pivska“	2. 419	4. 602	7. 021	67. 269, 00
PLUŽINE	Ukupno redovne sječe	2. 419	15. 962	18. 381	144. 965, 00
	„Bundos“	635		635	2. 079, 00
	„Goransko“	10		10	30, 00
	„Planina Pivska“	227		227	967, 50
	„Volujak-Mratinje“	177	9	186	372, 50
	Ukupno vanredne sječe	1. 049	9	1. 058	3. 449, 00
	UKUPNO:	3. 468	15. 971	19. 439	148. 414, 00
	„Rudo polje“	6. 580		6. 580	114. 492, 00
	„Bliškovo“	8. 177		8. 177	142. 279, 80
	„Korita“	2. 967		2. 967	74. 175, 00
BIJELO POLJE	„Mejdanica Lisa“	2. 535	1. 377	3. 912	75. 768, 00
	UKUPNO:	20. 259	1. 377	21. 636	406. 714, 80
	„Javorak-Vojnik“	91	651	742	7. 244, 50
	„Njegoš“	981	1. 222	2. 203	21. 137, 50
	„Duga-Golija“	2. 204	3. 191	5. 395	57. 885, 00
	„Njegoš“	2. 033	5. 558	7. 591	51. 645, 00
	„Bijela Gora“		1. 305	1. 305	7. 177, 50
	UKUPNO:	5. 309	11. 927	17. 236	145. 089, 50
	„Čakor-Visitor“	35	6. 004	6. 039	39. 624, 50
	„Babina Gora-Vag-Šipovica“	906		906	9. 238, 00
PLAV	„Babino polje-Treskavac“	571		571	6. 047, 00
	„Trokus-Ribljak“	891		891	9. 242, 00

UKUPNO:		2. 403	6. 004	8. 407	64. 151, 50
PODGORICA	„Opasanica-Travska Gora“	2. 026	11. 642	13. 668	152. 888, 00
	„Vučji potok“	155	5. 468	5. 623	57. 160, 00
UKUPNO:		2. 181	17. 110	19. 291	210. 048, 00
ANDRIJEVICA	„Gradišnica-Jelovica“	1. 633	4. 263	5. 896	56. 957, 40
	„Mojanska rijeka-Kraštica“		15. 637	15. 637	117. 277, 50
	„Kutska rijeka“	2. 378		2. 378	36. 859, 00
UKUPNO:		4. 011	19. 900	23. 911	211. 093, 90
DANILOVGRAD	„Ponikvica“		2. 679	2. 679	29. 469, 00
UKUPNO:			2. 679	2. 679	29. 469,00
MOJKOVAC	„Jezerska Gora“	545	1. 767	2. 312	19. 388, 00
	„Petrovića Omar - Buren“	1. 595	2. 720	4. 315	40. 807, 50
	„Štitarica“		3. 934	3. 934	25. 571, 00
UKUPNO:		2. 140	8. 421	10. 561	85. 766, 50
GUSINJE	„Gusinjske šume“	262		262	2. 620, 00
UKUPNO:		262		262	2. 620, 00
SVE UKUPNO:		207. 357	110. 759	318. 116	4. 256. 093, 85

Planirana bruto drvena masa u državnim šumama za obezbjeđivanje stanovništva u ruralnim područjima prikazana je u sljedećoj tabeli.

Tabela 10. Planirana drvena masa u državnim šumama za obezbjeđivanje stanovništva u ruralnim područjima

PODRUČNA JEDINICA	Planirana bruto drvena masa u m ³		
	četinari	lišćari	ukupno
Pljevlja	6. 395	10. 145	16. 540
Rožaje	3. 843	1. 346	5. 189
Berane	2. 378	4. 305	6. 683
Žabljak	3. 800	200	4. 000
Kolašin	115	1. 497	1. 612
Plužine	699	5. 905	6. 604
Bijelo Polje	1. 410	3. 000	4. 410
Nikšić	500	6. 360	6. 860
Plav		1. 074	1. 074
Podgorica	250	1. 200	1. 450
Andrijevica	1. 500	3. 500	5. 000
Danilovgrad	140	2. 460	2. 600
Mojkovac	314	1. 153	1. 467
Šavnik	140	2. 026	2. 166
Kotor		300	300
Gusinja	262		262
Petnjica	326		326
UKUPNO:	22. 072	44. 471	66.543

Kao pomoć socijalno ugroženom stanovništvu obezbijediće se cca 3.000 m³ drvnih sortimenata.

Tabela 11. – Planirana bruto drvena masa u privatnim šumama po Područnim jedinicama za 2017. godinu

PODRUČNA JEDINICA	Planirana bruto drvena masa u m ³ u privatnim šumama po područnim jedinicama za 2017. godinu		
	četinari	lišćari	ukupno
Pljevlja	20. 185	2. 380	22. 565
Rožaje	2. 000	50	2. 050
Berane	3. 185	1. 810	4. 995
Žabljak	4. 860		4. 860
Kolašin	4. 175	46. 050	50. 225
Plužine	230	3. 597	3. 827
Bijelo Polje	5. 477	7. 834	13. 311
Nikšić	330	21. 189	21. 519
Plav	2. 500	3. 000	5. 500

Podgorica	1. 044	17. 616	18. 660
Andrijevisa	1. 020	8. 550	9. 570
Danilovgrad		1. 630	1. 630
Mojkovac	1. 700	4. 980	6. 680
Šavnik		1. 807	1. 807
Kotor		9. 755	9. 755
Gusinje	100	500	600
UKUPNO:	46. 806	130. 748	177. 554

3.6.3. Plan izgradnje i rekonstrukcije šumskih puteva

Pregled planiranih aktivnosti koje se odnose na izgradnju i rekonstrukciju šumskih puteva, dat je u narednoj tabeli.

Tabela 12. Plan izgradnje i rekonstrukcije šumskih puteva

Područna jedinica	Gazdinska jedinica	Izgradnja tvrdih puteva u km	Izgradnja vlake u km	Rekonstrukcija	Meki put
NIKŠIĆ	„Njegoš“, „Duga-Golija“, „Bijela gora“	2+160		5+900	
PLUŽINE	„Planina pivska“, „Župa pivska“	1+300			3+100
BERANE	„Jelovica“, „Kaludarsko Dapsičke šume“, „Šekularske šume“, „Mrtvica-Tivran“		5+050	0+500	
MOJKOVAC	„Jezerska gora“, „Petrovića Omar“, „Štitarica“		7+300		
PODGORICA	„Opasanica-Travska“, „Vučji potok“		4+710		
PLAV	„Čakor-Visitor“		5+500		
BIJELO POLJE	„Rudo polje“, „Bliškovo“, „Korita“, „Mejdanica-Lisa“		5+300		
GUSINJE	„Gusinjske šume“		1+000		
ANDRIJEVICA	„Gradišnica Jelovica“, „Kutska rijeka“, „Mojanska rijeka“		5+900		
SVE UKUPNO:		3+460	34+760	6+400	3+100

U skladu sa potpisanim ugovorima, obaveze su u nadležnosti korisnika šuma. Na osnovu prosječnih cijena, a koje iznose 25.000 €/km puta i 5. 500 €/km vlake, cijena koštanja izgradnje puteva procijenjuje se na **164.000,00 €, a šumske vlake 191.180,00 €.**

ZAKLJUČCI

Godišnji program gazdovanja šumama, urađen je u skladu sa projektovanim sredstvima u Budžetu Crne Gore za Upravu za šume za tekuću 2017. godinu. Shodno tome, u tim granicama je moguće obezbijediti realizaciju programom planiranih aktivnosti. Zbog značajnog smanjenja planiranih i potrebnih sredstava, šumsko uzgojni radovi nijesu izraz stvarnih potreba na terenu. Zato isti nijesu planirani u skladu sa zakonom i važećim planskim dokumentima, te je shodno prethodno navedenom, u ovoj godini prioritet na pošumljavanju površina u područnim jedinicama u kojima stanje šuma nije na zadovoljavajućem nivou.

Programom za 2017. godinu, kada je izrada planskih dokumenata u pitanju, prioritet je dat gazdinskim jedinicama koje su predmet dugoročno zaključenih koncesionih ugovora.

Programom su utvrđene i planirane projekcije prihoda Budžeta za 2017. godinu. Naime, očekivani prihodi po osnovu finansijskih zaduženja koncesionara, sa kojima su zaključeni dugogodišnji ugovori, prodaja drveta u dubjećem stanju putem raspisivanja javnog poziva, kao i naplata zaostalih potraživanja iz prethodnog perioda, izraz su realne projekcije budžetskih prihoda za tekuću godinu. Značajan dio

sredstava u Budžetu će se sliti po osnovu obračuna posebne naknade kojem su zaduženi koncesionari za 2016. godinu, a prihod po tom osnovu se očekuje tokom planom obuhvaćenog perioda.

Poseban problem predstavlja plaćanje povremene radne snage na poslovima doznake stabala u 2017. godini, obzirom da Budžetom za 2017. godinu ta pozicija ne postoji već je za ovu svrhu predviđeno korišćenje sredstava sa pozicije 4191 – Izdaci po osnovu isplate ugovora o dijelu – angažovanje povremene radne snage u iznosu od 100. 000 €. Evidentno je da ova sredstva nijesu dovoljna, jer su planirani izdaci za poslove doznake 146.794,37 €. Tačan iznos potrošenih sredstava u 2016. godini za ova plaćanja je 10.800 € na mjesečnom nivou – odnosno 129.600 € na godišnjem nivou.

Predlog rješenja dijela ovog problema bi bilo blagovremeno raspisivanje konkursa i prevođenje ugovoraca u status zaposlenih na neodređeno vrijeme, čime bi se stekli uslovi da se njihove obaveze izmiruju sa pozicije 411 – Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca – na kojoj po osnovu obračuna za 371 radnika, koji su zaposleni na neodređeno vrijeme, imamo cca 91.000 € više sredstava (od 376 radnika na neodređeno vrijeme, čija je mjesečna bruto plata iznosila 262.000 €, u međuvremenu je 5 radnika otišlo u penziju). Imajući u vidu da bi bruto plata za 35 radnika iznosila cca 200.000 €, ispostavlja se da bi sredstva na poziciji 4191 - Izdaci po osnovu isplate ugovora o dijelu (100.000 €) i višak sredstava na poziciji 411 - Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca (od 91. 000 €) jedva podmirili obaveze po osnovu plata 35 radnika. Evidentno je da nedostaju sredstva od cca 156.794,37 € za plaćanje povremene radne snage u doznaci, koja predstavlja osnovnu pretpostavku za održavanje kontinuiteta proizvodnje i priliva prihoda.

Kada je u pitanju Plan realizacije uzgojnih radova za 2017. godinu ispunjenje plana je 34 %, iz čega proizilazi da u ovu svrhu nedostaje 250.243,06 €. Kod izrade Programa gazdovanja imamo situaciju da je ispunjenje plana 54,6 odsto, što znači da su nedostajuća sredstva po ovom osnovu 390.225 €. Ranije je konstatovano da pored ovih sredstava nedostajuća sredstva iznose: 10.000 € za obuku kadrova, sredstva za izradu Planova razvoja šuma Pljevlja i Rožaje u iznosu od 15.000 € i sredstva za sadnice za pošumljavanje i izvođenje radova na terenu u iznosu od cca 323.000 €.

Iz svega prethodno navedenog može se zaključiti da je za ispunjenje planova i postizanja kontinuiteta gazdovanja šumama na principima održivog, neophodno obezbijediti **1.150.000,00 €**. Činjenica da **dug koncesionara i korisnika šuma prema podacima Poreske uprave Crne Gore iznosi 8.010.616,43 €** na dan 31.12.2016. godine ukazuje da, uz preduzimanje rigoroznijih mjera naplate, sredstva za kontinuirano ostvarivanje mjera na gazdovanju šumama postoje i da ih treba aktivirati, **u suprotnom će sistem biti ugrožen u znatnoj mjeri.**